

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра Морської геології, гідрогеології, інженерної геології та палеонтології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАСВА

09 _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформатика і обробка геологічних даних

Рівень вищої освіти:	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань:	<i>10 Природничі науки</i>
Спеціальність:	<i>103 Науки про Землю</i>
Освітньо-професійна програма	<i>Морська геологія, гідрогеологія та інженерна геологія</i>

ОНУ

2022

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4,5 годин – 135 змістових модулів – 6	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>103 «Науки про Землю»</u> (код і назва) Освітня програма <u>Морська геологія,</u> <u>гідрогеологія та</u> <u>інженерна геологія</u>	<i>Обов'язкова дисципліна</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	-
		<i>Семестр</i>	
		3, 4	-
		<i>Лекції</i>	
		24 год.	-
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		<i>Лабораторні</i>	
		42 год.	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		69 год.	-
Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Інформатика і обробка геологічних даних» – вивчення пристроїв і принципу роботи ПК і їхнього використання для обробки геологічних даних.

Основними **завданнями** спецкурсу є:

- ознайомити студентів з загальною структурною схемою ЕОМ; з системами обчислення, способами подання даних і кодування в комп'ютері; з принципами роботи операційної системи Windows;
- вдосконалити навички управління персональним комп'ютером; створення ярликів об'єктів; роботи з папками та файлами, з текстами у процесорі Microsoft Word; зберігання та друкування документів;
- розвинути навички роботи з графічними об'єктами; використання редактора формул Microsoft Equation;
- навчити студентів обробляти дані засобами електронних таблиць Microsoft Excel; будувати діаграми і графіки;
- навчити студентів будувати карти, розрізи та обробляти геологічні дані у пакетах картографічних програм, математичної статистики, векторних редакторах;
- ознайомити студентів з основними характеристиками варіюючих об'єктів: середні статистичні характеристики, показники варіації;
- навчити студентів застосовувати закони розподілу до геологічних даних, проводити статистичні оцінки;
- ознайомити студентів з методами перевірки статистичних гіпотез;
- навчити студентів проводити дисперсійний, кореляційний і регресійний аналіз геологічних даних;
- розвинути навички графічно представляти аналізовані дані.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальні (ЗК):

ЗК06. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК07. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

б) спеціальні (фахові) (ФК):

ФК2. Здатність застосовувати базові знання фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні Землі та її геосфер.

ФК4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер.

ФК7. Здатність проводити моніторинг природних процесів.

Програмні результати навчання (ПР).

ПР01. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.

ПР04. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю.

ПР07. Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології,

математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.

ПР09. Вміти виконувати дослідження геосфер за допомогою кількісних методів аналізу.

ПР14. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій в галузі наук про Землю.

ПР16. Вміти аналізувати особливості геологічної будови морів і суходолу, проектувати і виконувати різні види геологічного картування та пошуково-розвідувальних робіт, в тому числі в морських умовах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- теоретичні основи інформатики, архітектуру і принцип роботи комп'ютера;
- основи електронних таблиць, їх призначення і можливості використання для обробки і аналізу геологічних даних;
- вбудовані математичні та статистичні функції;
- принципи роботи різних програм для обробки геологічних даних;
- способи формування графічних об'єктів для візуалізації даних;

вміти:

- управляти персональним комп'ютером для вирішення задач професійної діяльності;
- працювати з масивами електронних таблиць;
- обробляти геологічні дані із застосуванням різних прикладних програм.

3. Зміст навчальної дисципліни

ТРЕТІЙ СЕМЕСТР ІНФОРМАТИКА І ОБРОБКА ГЕОЛОГІЧНИХ ДАНИХ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Інформація і інформатика

Тема 1. Інформатика. Поняття про інформацію. Види та властивості інформації. кількості інформації.

Тема 2. Обчислювальна техніка. Історія розвитку обчислювальної техніки. Класифікація комп'ютерів за призначенням. Будова та принцип роботи ПК.

Тема 3. Системи числення. Системи числення, позиційні системи числення, подання даних і кодування у різних системах числення. Алгоритми переведення чисел з однієї позиційної системи числення в іншу. Арифметичні дії у двійковій системі. Форми та формати подання даних у ПК.

Тема 4. Операційні системи. Призначення і роль операційних систем. Види операційних систем та їхня будова. Операційна система Windows. Основи роботи і прийоми управління Windows. Робочий стіл Windows. Створення ярликів і значків об'єктів. Файли і папки Windows. Операції з файловою структурою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Текстовий процесор Microsoft Word.

Табличний процесор Microsoft Excel

Тема 5. Створення простих текстових документів. Прийоми роботи з текстами у процесорі Microsoft Word. Створення документа; введення тексту; редагування тексту; форматування тексту; збереження; друк документа. Використання шаблону для створення документа.

Тема 6. Створення складних текстових документів. Робота з графічними об'єктами. Робота з зображеннями. Редактор формул Microsoft Equation. Запуск і настройка редактора формул. Введення і редагування формул.

Тема 7. Процесор Microsoft Excel. Основні поняття електронних таблиць. Створення електронних таблиць. Введення, редагування і форматування даних. Застосування електронних таблиць для розрахунків. Вибір даних. Тип діаграми. Оформлення діаграми. Розміщення діаграми. Редагування діаграми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Програмне забезпечення для обробки геологічних даних побудови карт

Тема 8. Програма статистичної обробки даних. Статистичний аналіз геологічних даних. Оцінка середніх величин та показників варіацій. Закони розподілу випадкових величин. Перевірка статистичних гіпотез. Кореляційний аналіз. Регресійний аналіз. Побудова графіків.

Тема 9. Картографічні програми. Створення нових файлів. Інтерполяція. Створення карт і їх редагування. Побудова графіків (2D, 3D) та їх редагування.

Тема 10. Графічний векторний редактор. Настроювання параметрів програми. Використання панелей інструментів, інтерактивних засобів. Робота з графікою і текстом.

ЧЕТВЕРТИЙ СЕМЕСТР

СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ОБРОБКИ ГЕОЛОГІЧНИХ ДАНИХ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Основні характеристики випадкових величин

Тема 11. Середні величини: середня арифметична зважена; середня арифметична; середня квадратична; середня кубічна; середня геометрична. Математичне сподівання, властивості математичного сподівання.

Тема 12. Структурні середні: медіана; мода; умови їх застосування.

Тема 13. Показники варіації: середнє лінійне відхилення; розмах варіації; дисперсія, властивості дисперсії; стандартне відхилення; нормоване відхилення; коефіцієнт варіації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Закони розподілу ймовірностей. Критерії достовірності оцінок

Тема 14. Функція розподілу ймовірностей та щільність ймовірностей; закони розподілу ймовірностей: нормальний розподіл; логнормальний розподіл; розподіл Пуассона, розподіл Парето.

Тема 15. Асиметрія та ексцес: коефіцієнти асиметрії та ексцесу.

Тема 16. Статистичні гіпотези та їх перевірка; критерій достовірності;

нульова та альтернативна гіпотези; параметричні критерії; непараметричні критерії; перевірка гіпотез про закони розподілу ймовірностей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. Дисперсійний, кореляційний та регресійний аналіз

Тема 17. Дисперсійний аналіз: аналіз однофакторних і двофакторних комплексів; умови утворення і види статистичних комплексів; оцінка ваги факторів.

Тема 18. Кореляційний аналіз: кореляційний зв'язок; коефіцієнт кореляції; оцінка достовірності коефіцієнта кореляції; Z–перетворення Фішера.

Тема 19. Регресійний аналіз: поняття регресії; рівняння лінійної регресії і лінія регресії; коефіцієнт регресії. Зв'язок між коефіцієнтами регресії і кореляції.

Тема 20. Статистичний аналіз геологічних даних у програмних пакетах математичної статистики та MS Excel.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усь ого	у тому числі				Усь ого	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ТРЕТІЙ СЕМЕСТР										
ІНФОРМАТИКА І ОБРОБКА ГЕОЛОГІЧНИХ ДАНИХ										
Змістовий модуль 1. Інформація і інформатика										
Тема 1. Інформатика	5	1			4					
Тема 2. Обчислювальна техніка	7	1			6					
Тема 3. Системи числення	7	1			6					
Тема 4. Операційні системи	7	1			6					
Разом за змістовим модулем 1	26	4			22					
Змістовий модуль 2. Текстовий процесор Microsoft Word. Табличний процесор Microsoft Excel										
Тема 5. Створення простих текстових документів	6			2	4					
Тема 6. Створення складних текстових документів	6			2	4					
Тема 7. Побудова діаграм графіків в Excel. Застосування електронних таблиць для розрахунків	6			2	4					
Разом за змістовим модулем 2	18			6	12					

Змістовий модуль 3. Обробка геологічних даних, побудова карт і графіків за допомогою графічних, картографічних пакетів та програм статистичної обробки даних									
Тема 8. Програми статистичної обробки даних	10			4	6				
Тема 9. Картографічні програми	10			4	6				
Тема 10. Графічні редактори	6			2	4				
Разом за змістовим модулем 3	26			10	16				
ЧЕТВЕРТИЙ СЕМЕСТР									
СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ОБРОБКИ ГЕОЛОГІЧНИХ ДАНИХ									
Змістовий модуль 4. Основні характеристики випадкових величин									
Тема 11. Степеневі середні	6	2		2	2				
Тема 12. Структурні середні	6	2		2	2				
Тема 13. Показники варіації	6	2		2	2				
Разом за змістовим модулем 4	18	6		6	6				
Змістовий модуль 5. Закони розподілу ймовірностей. Критерії достовірності оцінок									
Тема 14. Закони розподілу ймовірностей	8	2		4	2				
Тема 15. Асиметрія та ексцес	6	2		2	2				
Тема 16. Статистичні гіпотези та їх перевірка	6	2		2	2				
Разом за змістовим модулем 5	20	6		8	6				
Змістовий модуль 6. Дисперсійний, кореляційний та регресійний аналіз									
Тема 17. Дисперсійний аналіз	6	2		3	1				
Тема 18. Кореляційний аналіз	6	2		3	1				
Тема 19. Регресійний аналіз	5	2		2	1				
Тема 20. Статистичні аналіз геологічних даних	10	2		4	4				
Разом за змістовим модулем 6	27	8		12	7				
Усього годин	135	24		42	69				

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Текстовий процесор Microsoft Word	2
2.	Табличний процесор Microsoft Excel	2
3.	Статистичний аналіз геологічних даних за допомогою програм математичної статистики	4
4.	Побудова карт і розрізів за допомогою картографічних програм	4
5.	Побудова карт, стратиграфічних колонок, схем за допомогою графічних редакторів	4
6.	Середні величини	4
7.	Показники варіації	4
8.	Нормальний і логнормальний розподіл. Вимірювання асиметрії та ексцесу	4
9.	Дисперсійний аналіз геологічних даних	4
10.	Кореляційний та регресійний аналіз геологічних даних	4
11.	Перевірка статистичних гіпотез	6
	Разом	42

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Підготувати реферат за темою (за вибором):		
1.	Історія розвитку обчислювальної техніки.	2
2.	Правила техніки безпеки і санітарних норм роботи на ЕОМ.	3
3.	Класифікація комп'ютерів за призначенням, загальна структурна схема ЕОМ.	2
4.	Склад системного блоку.	3
5.	Типи ОЗП та їх порівняльні характеристики.	4
6.	BIOS – загальна характеристика та його призначення.	3
7.	Операційна система Windows: призначення і налаштування до роботи.	6
8.	"Предмет статистичної науки. Історія та розвиток статистики"	6
9.	"Поняття про вибіркове дослідження та його основні завдання"	6
10.	"Статистичне прогнозування"	4

11.	"Інформаційне забезпечення статистичного дослідження"	6
Використовуючи фондові матеріали кафедри морської геології, гідрогеології, інженерної геології та палеонтології ОНУ імені І.І.Мечникова розв'язати такі задачі (результати подати в табличній та графічній формі. Розрахунки й аналіз даних, побудову графіків здійснити за допомогою програми математичної статистики або MS Excel):		
12.	1) Обчислити середнє значення фізико-механічних властивостей шаруватої товщі ґрунтів будь-якої ділянки Одеського узбережжя. Обґрунтувати вибір форми середньої.	6
13.	2) Для будь-якої ділянки території м. Одеси оцінити мінливість (міру та ступінь варіації) фізико-механічних властивостей ґрунтів по голубині та по простяганню. Обґрунтувати вибір показника варіації. Зробити висновки.	6
14.	3) Оцінити вагу окремих природних факторів (сонячної активності, атмосферних опадів і коливання рівня підземних вод) у зсувних процесах на будь-якій ділянці Одеського узбережжя. Зробити висновки.	6
15.	4) Оцінити кореляційний зв'язок між природною вологістю та коефіцієнтом поруватості; природною вологістю й об'ємною вагою мотичних глин, четвертинних суглинків Сухого лиману. Провести регресійний аналіз. Зробити висновки.	6
	Разом	69

9. Методи навчання

Лекції, лабораторні заняття, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань, опрацювання нового матеріалу, виконання самостійних завдань; самостійні навчально-дослідні завдання творчо-практичної спрямованості, робота з фондовими матеріалами, ґрунтовими картами і картографами, з базами даних ґрунтово-моніторингової інформації, робота в Інтернеті та ін.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний контроль: оцінювання усних відповідей (контрольні питання), завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, оцінювання роботи студента під час практичних занять, тести, оцінювання навчально-дослідних завдань, підсумкова контрольна робота.

Підсумковий контроль: *залік*.

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти повно та ґрунтовно засвоїв всі теми робочої програми з навчальної дисципліни, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання з кожної теми поточного контролю.
85–89	B		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі теми робочої програми навчальної дисципліни. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
75–84	C		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання з кожної теми поточного виконав не в повному обсязі.
70–74	D		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно і самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, не виконав окремі завдання поточного контролю.
60–69	E		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти не засвоїв більшості тем робочої програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань з навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань з кожної теми поточного контролю в цілому.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не засвоїв програму навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав завдань поточного контролю.

11. Питання для поточного контролю

1. Системи числення. Перевести числа з десяткової системи числення у двійкову (і навпаки) та представити їх у відповідних форматах.
2. Табличний процесор Microsoft Excel: побудувати діаграми розподілу характеристик різних геологічних процесів.
3. Провести статистичний аналіз елементами Microsoft Excel для даних, які характеризують геологічні процеси.
4. Створити стратиграфічну колонку інтервалу розрізу у редакторі рисунків Microsoft Word, векторному або картографічному редакторі.
5. Програмний пакет математичної статистики: знайти середні характеристики.
6. Програмний пакет математичної статистики: знайти абсолютні та відносні показники варіації сукупності даних, що характеризують геологічні процеси.
7. Програмний пакет математичної статистики: знайти абсолютні та відносні показники варіації сукупності даних, що характеризують гідрогеологічні та інженерно-геологічні процеси.
8. Встановити закони розподілу для тимчасових рядів, що характеризують геологічні процеси.
9. Встановити закони розподілу для тимчасових рядів, що характеризують гідрогеологічні та інженерно-геологічні процеси..
- 10.Провести кореляційний даних, що характеризують геологічні процеси.
- 11.Провести кореляційний даних, що характеризують гідрогеологічні та інженерно-геологічні процеси.
- 12.Провести регресійний аналіз даних, що характеризують геологічні процеси.
- 13.Провести регресійний аналіз даних, що характеризують гідрогеологічні та інженерно-геологічні процеси.
- 14.Здійснити перевірку статистичної гіпотези щодо достовірності статистичних характеристик даних, що характеризують геологічні процеси.
- 15.Здійснити перевірку статистичної гіпотези щодо достовірності статистичних характеристик даних, що характеризують гідрогеологічні та інженерно-геологічні процеси.
- 16.Картографічні пакети: побудувати карту ізоліній різних характеристик різноманітних геологічних процесів.
- 17.Картографічні пакети: побудувати карту, що характеризує просторово-тимчасову мінливість величин, що характеризують геологічні процеси.
- 18.Картографічні пакети: побудувати карту, що характеризує просторово-тимчасову мінливість величин, що характеризують гідрогеологічні та інженерно-геологічні процеси.
- 19.Картографічні пакети: побудувати карту свердловин, підписати свердловини та винести на карту абсолютні позначки.
- 20.Картографічні пакети: оцифрування свердловин та побудова карти по оцифрованим точкам.
- 21.Побудова профільного розрізу.
- 22.Основні принципи роботи з векторними редакторами, основні функції для роботи з пакетом, робота з графічними об'єктами.

23. Побудувати інженерно-геологічний розріз і умовні знаки для розрізу (будь-який векторний редактор).
24. Частота: частота (відносна) деякої події у серії випробувань. Властивості частоти.
25. Середні величини. Які існують види середніх величин? Основні властивості середньої арифметичної.
26. Якими є види і призначення степеневих середніх величин?
27. Якими є види і призначення структурних середніх величин?
28. Застосування середньої арифметичної простої і зваженої.
29. Причини відмінності між простою і зваженою середніми; застосування структурних середніх.
30. Математичне сподівання і дисперсія: властивості математичного сподівання і дисперсії; чому дорівнюють математичне сподівання та дисперсія не випадкової величини?
31. Застосування дисперсії (стандартного відхилення) і показника варіації.
32. Градації коефіцієнта варіації.
33. Функція розподілу ймовірностей та щільність ймовірностей: що таке щільність розподілу ймовірностей значень випадкових величин?
34. Що показує інтегральна функція розподілу ймовірностей значень випадкових величин?
35. Властивості функції Гауса.
36. Довірчий інтервал; рівень значимості.
37. Сформулювати правило трьох сигм и пояснити його сутність.
38. Схарактеризуйте логарифмічно нормальний закон розподілу ймовірностей випадкових величин (або частот вибірки). Наведіть приклади логнормального розподілу, які стосуються геології.
39. Перевірка статистичних гіпотез: критерії перевірки гіпотез. Можливі помилки при перевірці гіпотез; ступінь свободи.
40. Перевірка гіпотези про вид закону розподілу. Перевірка гіпотези про нормальний розподіл частот.
41. Перевірка значущості коефіцієнта кореляції та рівняння регресії.
42. Характеристики форми розподілу: коефіцієнти асиметрії та ексцесу; вимірювання асиметрії та ексцесу; коефіцієнти локалізації та концентрації.
43. Кореляційно-регресійний аналіз: основні завдання кореляційно-регресійного аналізу; сутність коефіцієнтів регресії; для чого використовують коефіцієнт регресії?
44. Наведіть приклад лінійного позитивного та негативного кореляційного зв'язку між ознаками, що характеризують геологічний процес.
45. Поняття про нелінійні залежності; сутність методу найменших квадратів.
46. Гістограма значень випадкових величин: що таке гістограма значень випадкових величин? Як вона будується за допомогою статистичних пакетів та у MS Excel? Як пов'язана з гістограмою щільність розподілу ймовірностей?

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне контроль та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
8	8	8	8	10	10	12	12	12	12	100

Поточне контроль та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 4			Змістовий модуль 5			Змістовий модуль 6				
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	
8	8	8	12	12	12	8	8	12	12	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
85-90	B	
75-84	C	
70-74	D	
60-69	E	
35-59	FX	не зараховано з
0-34	F	не зараховано з

13. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни. Силабус.

1. Мелконян Д.В., Черкез Є.А. Програмування мовою Сі і гідрогеологічні розрахунки на ЕОМ: Методичні вказівки для студентів III-V курсів геолого-географічного факультету денної і заочної форм навчання. Одеса: Наука і техніка, 2003. 46 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Говорущенко Т. О. Комп'ютерна логіка: практикум: навчальний посібник. Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2018. 294 с.
2. Жуков М.Н. Математична статистика та обробка геологічних даних. Київ: Вид-во Київ. нац. ун-ту, 2008. 450 с.
3. Кармелюк Г.І. Теорія ймовірностей та математична статистика. Посібник з розв'язування задач. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 576 с.
4. Пашенко І., Медведєв М. Теорія ймовірності та математична статистика. Підручник. Київ: Ліра, 2008. 536 с.
5. Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.

6. Штогрин Л.В., Багрій С.М. Інформатика та обробка геологічних даних: Лабораторний практикум. Івано-Франківськ: Факел, 2008. 110 с.

Додаткова

1. Баженов В.А., Шинкаренко Г.А. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології. Підручник. Київ, 2003. 464 с.
2. Вовк В.М., Мацібора О.В. Геоінформатика. Практикум: навчальний посібник. 2-е вид. переробл. і доповн. Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2010. 88 с.
3. Жуков М.Н. Геоінформатика і вища геологічна освіта. *Геоінформатика*. 2002. № 2. С. 59-62.
4. Мелконян Д.В., Черкез Е.А. Методи математичної статистики як засіб формування фахових компетентностей бакалаврів геології. «*Topical issues, achievements, and innovations in teaching natural science disciplines in the European Union*»: Internship proceedings, March 21 – April 30, 2022. Wloclawek, Republic of Poland. С. 19-23.
5. Самойленко В.М. Географічні інформаційні системи та технології. Київ: Ніка-Центр, 2010. 448 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотека геолога. Матеріали про геологію і геодезії. URL: http://geobooks.com.ua/books/engineering_geology/engineering_geology_254.html
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Офіційний сайт QGIS – вільної інформаційної системи з відкритим доступом: www.qgis.org
4. Україномовна версія он-лайн енциклопедії «Вікіпедія». URL: www.uk.wikipedia.org